

De scientia et humanitate optime meritis pro Radima Šráma – za přispění k blahu lidstva

MUDr. Radim Šrám, DrSc., z Ústavu experimentální medicíny AV ČR je celosvětově uznávaným odborníkem v oblasti studia vlivu znečištěného životního prostředí na lidské zdraví s použitím metod genetické toxikologie a molekulární epidemiologie. V letech 1991–2013 byl řešitelem řady národních i mezinárodních projektů. Založil a koordinoval Program Teplice (1991–96, 1997–2000), významný vědecký projekt, jehož cílem bylo zjistit vliv znečištění, zejména ovzduší, na zdravotní stav populace v pánevních oblastech a v Praze. Studium se soustředilo na analýzu dýchacích funkcí, neuropsychických účinků, výsledků těhotenství, úmrtnosti a vzniku nádorových onemocnění. Program byl řešen ve spolupráci s US Environmental Protection Agency (US EPA) a k jeho plnění se v České republice spojilo 20 pracovišť, především okresních a krajských hygienických stanic ze severních, středních a jižních Čech, výzkumných ústavů a univerzit. Od r. 2008 R. Šrám koordinoval i rozsáhlý výzkum znečištění ovzduší na Ostravsku, který byl zaměřen jak na hodnocení vlivu ovzduší na zdravotní stav populace, zejména dětí, tak na studium genotoxicity přítomných látek a jejich škodlivé účinky na genetický materiál.

Zúčastnil se mnoha výzkumných projektů Evropské unie (PHARE, EXPOLIS, EXPAH, INTARESE, AIRNET, CancerRiskBiomarkers, ChildrenGenoNetwork, PINCHE,

ENVIRISK, CITI-SENSE). Publikoval 285 článků v recenzovaných odborných časopisech. Je členem národních poradních orgánů dohlížejících na kvalitu životního prostředí a zdraví (Rady vlády pro udržitelný rozvoj, Komise pro životní prostředí AV ČR, místopředseda Vědecké rady ministra životního prostředí), dále působí jako expert Světové zdravotnické organizace (WHO), kde se podílí na přípravě materiálů o vlivu znečištěného ovzduší na genetickou výbavu dětí. Je nositelem početných ocenění, mimo jiné ceny Česká hlava (2008) nebo oborové medaile Jana Evangelisty Purkyně (2013).

S výsledky svých alarmujících studií se nikdy netajil. Zjistil, že znečištěný vzduch škodí nejen dýchacím cestám, ale i kůži a že existují podstatné rozdíly mezi nemocností dětí např. v Českých Budějovicích a v Karviné. „Smůla s našimi výsledky je v tom, že když zjistíme něco zajímavého, obvykle tím nikoho nepotěšíme. Díky práci v Akademii věd však důsledkem nebylo, že bych musel změnit zaměstnání, čehož si velmi vážím,“ uvedl R. Šrám.

„Ocenění De scientia et humanitate optime meritis je nejvyšší akademická medaile udílená nejen za vědecké výsledky, ale i za přispění k blahu lidstva. V této kategorii oceněných jsou mimo vědců také dva astronauti a jediný politik. Doktor Šrám je vzhledem ke své práci velmi vhodným

1 Radim Šrám a předsedkyně Akademie věd ČR Eva Zažímalová při předání čestné medaile AV ČR De scientia et humanitate optime meritis – jednoho z nejvyšších ocenění, která Akademie uděluje.

2 Ze slavnostního setkání. Zleva Jaroslav Macháček, Anna Pastorková, místopředseda Akademické rady AV ČR pro II. vědní oblast Zdeněk Havlas, předsedkyně Akademie věd Eva Zažímalová, Radim Šrám, jeho dvě dcery Kateřina Eichlerová a Helena Binková, mezi nimi vnučka Tereza Šrámová, a Jan Topinka. Snímky: J. Landergott, SSČ AV ČR

kandidátem, nesmírně si ho za ni vážíme,“ zdůraznila Eva Zažímalová, předsedkyně Akademie věd ČR.

Prestižní medaili obdržel R. Šrám u příležitosti svých 80. narozenin, které oslavil 27. srpna 2019.

